

Tarp pasvaliečių knygų naujienų – ir eilės, ir romanas

Povilas Katkevičius skaitydamas surimuotą Eugenijos Armonienės (viduryje) gyvenimą. Dešinėje – mokytoja Regina Grubinskienė.

Kotryna KRAPTAVIČIŪTĖ

„Knygos rašymas – sau ar kitiems?“ – tokia tema diskutavo Mariaus Katiliškio bibliotekoje susirinkę autoriai ir skaitytojai. Pristatytos trys naujos Pasvalio krašto lobyną papildžiusios knygos: Eugenijos Armonienės kūrybos (eilėraščių ir autobiografinių esė) rinkinys „Žvaigždžių sietynai puošia dangų“, Pasvalio gimnazistų Eriko Atstupėno poezijos knyga „Aš ir mano architektūra“ bei Prano Bitino romanas „Likimo ironija“.

Romano „Likimo ironija“ autorius Pranas Bitinas.

Muzikas Nedas Stankevičius (pirmoje eilėje, pirmas iš dešinės), eilėraščių knygos „Aš ir mano architektūra“ autorius Erikas Atstupėnas (antroje eilėje pirmas iš dešinės).

„Siužetas mane užkabino. Pranas turi talentą, savo stilių, valdo tekstą“, – kalbėdama apie Prano Bitino romaną pripažino lietuvių kalbos mokytoja Regina Grubinskienė, moderavusi kūrėjų diskusiją. „Likimo ironija“ – 552 puslapių prozos kūrinys, kurio laikas ir vieta – abstraktūs, galintys nutikti bet kur ir bet kada. Tai – kalinio Tailerio pasakojimas apie tai, kaip jis, išsiaiškinęs valdančiųjų kėlus įžiebtį karą, kad patys pasipelnytų, ir siekdamas teisybės, buvo neteisingai apkaltintas žmogžudyste bei įkalintas. Pats autorius sakė: „Negalima pirmos knygos parašyti gerai.“ Reikia manyti, jog laukia antras – patobulintas – leidimas. Dvyliktokas Pranas ir toliau rašo – jau ir antrąjį romaną. Jo mokytoja Vitalija Skardžiuvienė patikino, kad skaitęs daugiau už ją pačią. Bibliotekininkė Lijana prisimena, kai dar mažukas su mama ateidavo į biblioteką ir greitai visos knygos buvo perskaitytos. Pats vaikinai dėkojo mamai Neringai, kad per anksti nenupirko išmaniojo telefono, taip daugiau laiko įprato leisti prie tekstų. Erikas Atstupėnas – jaunas poetas, kaip ir Pranas, labai norėjęs išleisti knygą ir turėti savo kūrinį fiziniu pavidalu. Beje, muzikanto Vytauto Bičkausko anūkas ir dainuoja – matyt, kūrėjo genas. Rinkinį „Aš ir mano architektūra“ sudaro 22 pasakojamojo tipo eilėraščiai su paties autoriaus grafinėmis iliustracijomis, interpretuojančiomis kūrinius. Kai mokytoja Regina pirmą kartą pateikė užduotį tam tikra tema parašyti eilėraštį, perskaičiusi Eriko, net aiktėlėjo – taip ir studentai neparašo. Knygai Erikas suteikė apgalvotą, nuoseklią struktūrą, primenančią novelę – tik sudarytą

iš eilių. Erikas pripažino, jog knygą leido norėdamas savo eilėraščius padovanoti vienam žmogui; bet atsitiko taip, kad tas žmogus iki šiol nežino, kad yra knyga...

Kol yra taip kuriančių jaunuolių, Lietuva dar bus graži – pasidžiaugė R. Grubinskienė.

Ilgametė Pasvalio rajono literatų klubo „Užuovėja“ narė Eugenija Armonienė, kitaip nei vaikinai, pirmąją knygą išleido paskatinta draugų ir artimųjų. „Žvaigždžių sietynai puošia dangų“ – aštuoniasdešimt vienerių poetės gyvenimo kūrybos knyga. Eilėraščių bei meninės fotografijas papildė dar du skyriai – „Sau“ ir „Kitiems“, kuriuose Eugenija mąsto apie savo pačios gyvenimą esė forma bei redaktorė Regina pateikia glaustą jos biografiją. Pasirodo, švelni ir svajinga moteris jaunystėje net du kartus yra tapusi Lietuvos šaudymo iš lanko čempione. Apie savo kūrybą autorė leido kalbėti kitiems – skaitytojams. Knygą apžvelgė Margarita Lužytė, pabrėždama svarbiausius akcentus – vienijančią susiliejimo (su gamta, supančia aplinka) bei žvaigždžių, dangaus (ir kosminio, ir sielos, taip pat – Dievo erdvės) motyvą.

Žodinės kūrybos popietę pajavairino muzika – akordeonu grojo gimnazistas Nedas Stankevičius. Jis, beje, – ir Prano draugas, ir Eugenijos kaimynas, o jo močiutė – autorės brolienė, taip pat sveikinusi poetę. Per metus Pasvalyje vidutiniškai išleidžiama 5–10 knygų. Daugelį jų, kaip ir pastarąsias tris, galima rasti Pasvalio bibliotekoje. Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos archyvo nuotr.

Erikas ATSTUPĖNAS

Rožiniai marškiniai

*Retai valgau desertą
pusryčiams
Bet jei taip nutinka,
naudoju mamos receptus
Tomis dienomis jais noriu
pasidalinti su Tavimi
Tavo balsas nėra labai
melodingas
Bet kai girdžiu, kaip groji gitara
Ir Tu dainuoji, prarandu save
Tada tenka ieškoti savęs
nuotraukose
Kurios puošia mano kambario
sienas
Ypač daili viena,
kurią dabini Tu
Ir Tavo rožiniai marškiniai*

*Retai vaikščioju lauke žiemą
Man patinka vasaros saulė
ir šiltas vėjas
Bet Tavo siluetas,
apgautas balto sniego
Priminė, kodėl išmokau tapyti
Sniege paliktos Tavo rudų
batų žymės
Ir skardus juokas
Tai – mano dažai
Bet neįmanoma atkartoti,
kaip atrodo Tu
Ir Tavo rožiniai marškiniai*

*Paskutinė vasara su Tavimi
Ir paskutinės nuotraukos
Bet niekada nepaliksi
mano minčių
Aš pasiilgsiu Tavęs
Ir Tavo rožinių marškinių*

Pranas BITINAS

Ištrauka iš romano „Likimo ironija“

<...> Gyvenimas vienam – tai velnio prakeiksmas, tą galiu pasakyti iš patirties. Su manimi tikriausiai nesutiktų tik toks vaikigalis, gal kokių dvidešimt penkerių, kurio vardas – Benediktas. Vardas, atrodo, šventas, bet žmogus – toli gražu. Jo dienotvarkė turi labai daug pasikartojančių veiklų. Jis diena iš dienos per pietus ir vakarienę tiesiog stovi kampe ir murma sau po nosimi. Kiek mums žinoma, jis psichiškai nestabilus, bet jo nevežė į psichiatrijos ligoninę, nes ji perpildyta. Kai kurie sako, kad jis čia įkeltas gąsdinti mus. Kartais jo rėkimas ir maniakiškas juokas prikelia visus miegančius, o kartais jis pradeda bėgioti, klausinėdamas, ar jį kažkas nužudys. Gutierezas, būdamas kitoje kameros pusėje, ne visada jį stabdo. Jam patinka žiūrėti į kankinamus žmones, jam tai teikia džiaugsmo. Bet kartais Benediktas pasako naudingų dalykų. Vieną kartą vaikstant jis išigudrino prie manęs prisėlimti – lyg šešėlis tamsoje, nematomas. Žodžiu, jis priėjo ir greitai išbėrė: – Klausyk, aš kasu tunelį lauk, nes noriu ledų. Seniai nevalgiau. Labai skanu. Jaučiu jų skonį ant liežuvio galo, supranti? Kur jau čia suprasi – kvailys... Žodžiu, jeigu norėsi ledų, gali eiti su manimi. Ir nušliaužė lyg gyvatė, vinguriuodamas tarp žmonių lyg tarp žolės stiebų. To, ką jis man pasakė, nepriemiau rimtai. Bet, kaip sužinojau po dviejų savaitių, jo

ketinimai buvo rimti. Tada, sėdėdamas prie stalelio lauke, visiškai netyčia užsiminiau apie jo planą, ir mes skaniai pasi juokėme. Bet prie mūsų stovėjęs apsauginis viską priėmė rimtai, ir tos pačios dienos pavakarę aš buvau nutemptas į viršininko kabinetą. Buvau smulkiai išklausinėtas. Iš manęs traukė menkiausias frazes, kurias pajėgiau atsiminti iš to pokalbio. Man atrodė juokingai, todėl paklausiau: – Kodėl jums rūpi kažkoks beprotis? Juk jis taip šneka kasdien. Bet Gutierezas tik linkčiojo galvą: – Niekada negali žinoti, kas yra bepročio minčių užkaboriuose... Beprotiškame pasaulyje tik bepročiai mąsto protingai. Į kamerą grįžau lydimas apsaugos. Paskui jie nuėjo prie Benedikto kameros. Benediktas įsikabinęs į lovą šaukė: „Laisvę ir šviesą tiems, kurie jos prašosi įkalinti tamsos narvė!“ Viršininkas Gutierezas ėmė apžiūrinėti sienas bei grindis, trumpais stuksenimas pradėjo belsti į įvairias kameros vietas. Viena grindų dalis išskleidė aidintį garsą... Vienas iš gorilų trenkė du stiprius smūgius pėda į grindis, ir pasigirdo krentančio betono gabalų garsas. Nukrito greitai, todėl spėjau, kad tunelis buvo negilus. Tą patį vakarą jis buvo užpildytas – kartu su grasinimais, kad kitas toks atvejis bus sprendžiamas žmogaus užpylimu kartu su tuneliu... Prieš Benediktą atsistojo Henris. Nespėjus Henriui nieko pasakyti, prabilo pats tunelio kasėjas: – Nagi, Henriiiii... Radai mano tunelį. Ar kažkas tau apie jį pasakė? Bet tai tik šaukštai, viršininke, tik šaukštėliai. Įsivaizduok, ką galėčiau padaryti su kastuvu... Maniakiškas juokas sudrebino pastato sienas. Benediktas buvo ištemptas į vienuotę. Esu girdėjęs, kad vien jo žvilgsnis gali paversti tave bepročiu. Jis visą laiką žiūri stiklinėmis akimis, lyg žiūrėdamas kiaurai per tave. Jo kameros draugas tikrai sapnuoja košmarus... Kiti sako, kad jis nemiega, o tiesiog stebi aplinką. Lyg kažko laukdamas. Progos. Laukia, kaip plėšrūnas laukia grobio. Šitas nutikimas iš tikrųjų sukėlė tokias prezumpcijas. Nuo to laiko Benis laikomas ypatingo saugumo reikalaujančiu kaliniu. Manau, visus persekioja gilus vidinis jausmas, kad jis ką nors iškrės. Tik daug didesniu mastu. Eugenija ARMONIENĖ *** Pavargo žemė, Apgautas Purvo skara, Lietaus Žliuginom balom... Jai reikia baltumos, Šerkšno, Gruodo, Besišypsančio mėnulio, Kuris supasi Žvaigždžių tinkluose, Užiančios, Šelstančios Pūgos reikia... Žemei Ir žmogui Reikia...